

ЛІТЕРАТУРА

1. Тихонова Н.П. Товарознавство галантерейних товарів: Підручник. – К.: Київський національний торгово-економічний університет, 2003. – 225 с.
2. Алексеев Н.С. Теоретичні основи товарознавства непродовольчих товарів.– М.:1992
3. Васильев Г.А, Коммерческое товароведение и экспертиза: Учебное пособие для вузов. – М.: Юнити, 1997.
4. Козюлина Н.С. Товароведение непродовольственных товаров. – М.: «Дашков и К^о» 2002.
5. Тихонова Н.П. Товарознавство килимових та галантерейних товарів. 4.2. – К.: ВЦ КНТЕУ, 2003.
6. Потребитель: Журнал № 12, весна, 2004 г.
7. Михайлов В.І., Глушкова Т.Г, Зельніченко О.І. Непродовольчі товари. Підручник – К.: Книга, 2005. – 556с.
8. Internet

Надійшла 30.05.2010

УДК 336.76

**ВИКОРИСТАННЯ ЗАОЩАДЖЕНЬ НАСЕЛЕННЯ В ІНВЕСТУВАННЯ
ЕКОНОМІКИ КРАЇНИ ЧЕРЕЗ СТРУКТУРИ ФОНДОВОГО РИНКУ**

О.Л. ФРАНЧЕНКО

Науково-дослідний економічний інститут

У статті обґрунтовано необхідність використання заощаджень населення в інвестування економіки країни, запропоновано розширити спектр напрямів залучення таких коштів через структури фондового ринку та наведено етапи побудови механізму використання заощаджень населення в інвестиційний процес через фондовий ринок

Підтримка необхідного рівня макроекономічної рівноваги на сучасному етапі економічного розвитку нашої країни неможлива без залучення в народне господарство певного обсягу інвестиційних ресурсів. Поширена думка сьогодення – залучення іноземних інвестицій, і зовсім мало приділено уваги можливості залучення внутрішніх коштів, які в останні роки акумулюються с послідуочим інвестуванням або за кордон, або хоч і в нутрі країни але в традиційно безпечні об'єкти. Таке розміщення зрозуміле, адже інвестування в розвиток економіки нашої країни не має гарантій а ні з боку законодавства, а ні стабільності в економічному відношенні. В досвіді більшості країн з розвинутою економікою внутрішні інвестиції становлять чималу частку оборотного капіталу держави. Для отримання змін в залученні внутрішніх інвестицій потрібно удосконалити механізми трансформації заощаджень населення та надати останньому гарантій. Це стимулюватиме внутрішнього інвестора.

Інвестування посідає особливе місце і в структурі економічних пріоритетів розвитку фондового ринку України.

Залежно від рівня зрілості національної економіки, рівня її інтегрованості у світове господарство формуються мотивація і політика щодо трансформації заощаджень населення в інвестиційний капітал. Розуміючи, що при внутрішній кризі залучений внутрішній капітал може стати відчутним чинником стабілізації економіки, за умов ефективного проведення економічних реформ важливо дати гарантії та стабільність внутрішньому інвестору, що гарантуватиме перспективи надходжень інвестицій в економіку країни.

Об'єкти та методи дослідження

Питання залучення заощаджень населення в інвестиційні ресурси на фондовому ринку досить актуальне на нинішньому етапі. Методологічною основою дослідження проблеми слугували базові положення економічної теорії, інституціональної теорії, теорії регіональної економіки і теорії фінансів; наукові праці вітчизняних та зарубіжних учених з проблем розвитку і становлення фондового ринку в Україні; законодавчі та нормативні акти, що регулюють діяльність професійних учасників фондового ринку; офіційні статистичні дані щодо функціонування суб'єктів ринку цінних паперів; матеріали періодичних фахових видань.

Постановка завдання

Визначення етапів побудови механізму використання заощаджень населення в інвестиційний процес через фондовий ринок.

Результати та їх обговорення

Фондовий ринок, що є стратегічно важливою галуззю економіки України, сьогодні не повною мірою виконує головне призначення – створення фінансового механізму для запуску інвестицій у промисловість, мобілізацію інвестицій і забезпечення трансформації нагромаджень у доступні для виробництва фінансові ресурси. Наприклад, у США саме фондовий ринок став двигуном зростання економіки. Український ринок цінних паперів, створивши красиву і правильну форму-оболонку, втратив сутність і прагматичний зміст, і сьогодні виконує лише роль своєрідного індикатора політичних і економічних подій в країні. Відсутність розвинених фінансових ринків призводить до ускладнення міжгалузевого переливу капіталу.

Найнадійнішим позичальником держави в часи значних потреб у фінансових ресурсах було й залишається населення.

Однак сьогодні, в період становлення національної економіки та дефіциту довгострокових коштів, взаємодія між населенням, як кредитором, і державою практично відсутня, хоча необхідність пошуку джерел для формування інвестицій давно диктує потребу в залученні саме державою довгострокових і дешевих ресурсів для реалізації стратегічного курсу на інноваційно-інвестиційний розвиток.

На сьогоднішній день зношеність основних засобів на більшості вітчизняних підприємств досягла критичного рівня, наслідком чого є зниження їх конкурентоспроможності, підвищення технологічних та екологічних ризиків, збільшення енергоємності та матеріалоємності виробництва, поглиблення соціальних проблем, неможливість подальшого нарощування економічних та соціальних показників розвитку України.

Зношеність основних засобів в цілому в промисловості становить 58,3% їхньої вартості, на металургійних та металообробних підприємствах – 68,8%, на підприємствах із видобування неенергетичних матеріалів – 67,6%, а на підприємствах хімічної та нафтохімічної промисловості – 64,1%.

У зв'язку з цим, нині Україна потребує щонайменше 600 млрд. грн. інвестицій в основні засоби, що вимагає пошуку джерел таких коштів.

Проблеми вдосконалення використання заощаджень населення в інвестування економіки останнім часом досліджувалися в теоретичних та практичних розробках провідних вчених-економістів як України, так і світу. Разом із ґрунтовністю таких досліджень подальшого вивчення потребують практичні питання залучення коштів населення й обґрунтування механізму, який міг би забезпечити таке залучення.

Надзвичайно важливим у процесі дослідження даного питання є вивчення зарубіжного та вітчизняного досвіду залучення заощаджень населення шляхом емісії державних цінних паперів, аналіз властивих цьому процесу ризиків і загроз, а також обґрунтування механізму використання залучених коштів населення для фінансування пріоритетних національних інноваційно-інвестиційних проектів.

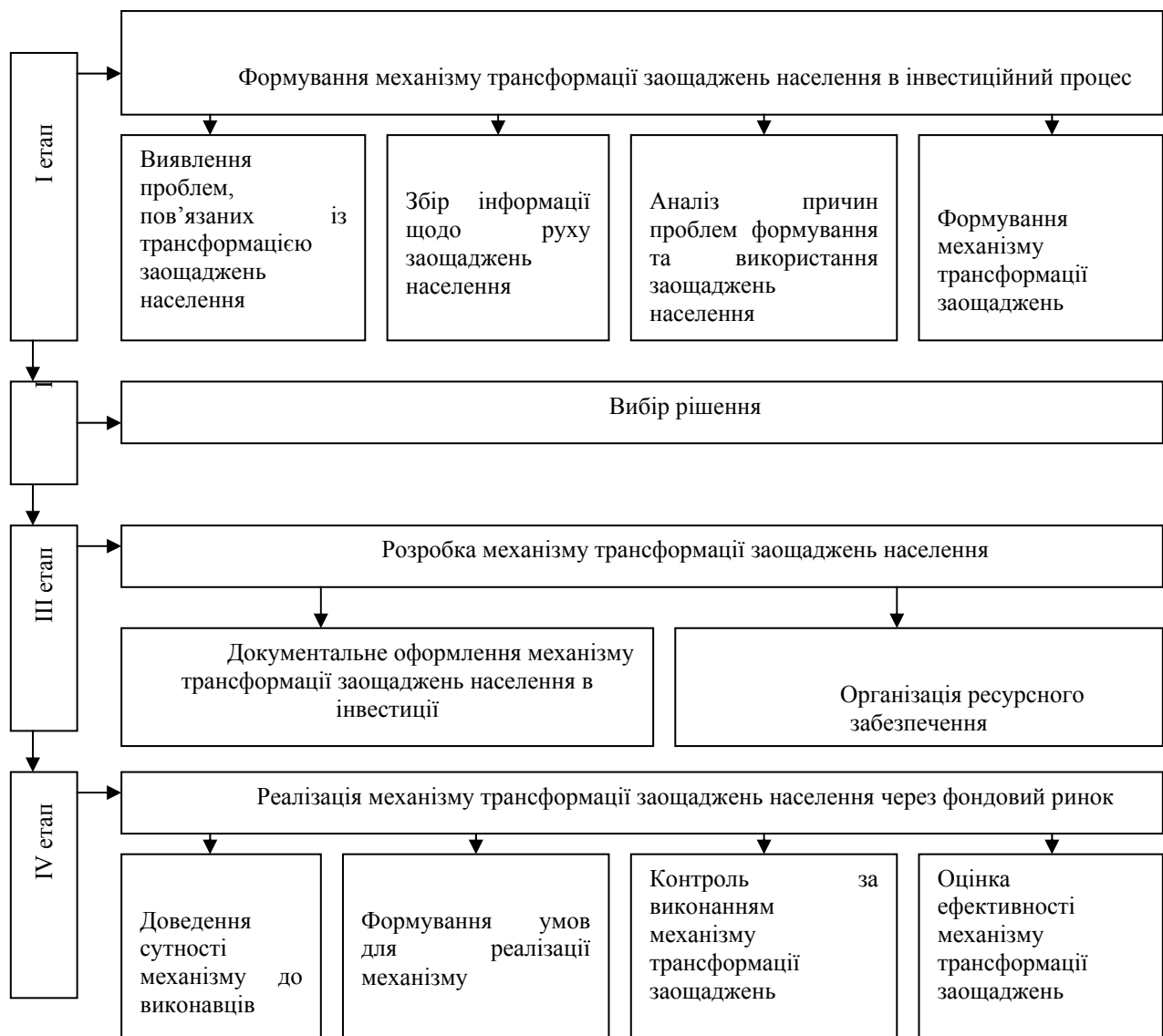
Накопичений світовий досвід, у тому числі й досвід колишнього СРСР, свідчить про практичну доцільність та високу ефективність залучення державою коштів населення для фінансування економіки і, зокрема, реалізації довгострокових державних програм.

У країнах із розвинутою ринковою економікою майже чверть національних заощаджень формується саме за рахунок заощаджень населення. Враховуючи той факт, що на сьогодні на руках у населення знаходиться понад 111 млрд. грн., які можуть значною мірою покрити потреби держави у забезпеченні інноваційно-інвестиційного розвитку, можна зробити висновок про необхідність запровадження певної системи стимулів і заходів, а також розробки адекватного механізму щодо залучення зазначених ресурсів до активного обігу [1].

Актуальність розроблення механізму трансформації заощаджень населення в інвестиційний процес зумовлена такими чинниками: недостатній рівень розвитку ринку цінних паперів в Україні, висока вартість позичених джерел фінансування, відсутність раціональної системи розподілу джерел фінансування, наявність великої кількості технічно відсталих, неконкурентоспроможних та неплатоспроможних суб'єктів господарювання, нераціональне використання грошових коштів.

Проведене дослідження дозволило зробити висновок, що до позитивних наслідків перших кроків держави із залучення заощаджень населення є: початок ефективної роботи із залучення фінансових ресурсів населення, яке в розвинених країнах є основним інвестором розвитку економіки; забезпечення прозорого формування доходності цінних паперів; запровадження зручних для населення умов інвестування. Етапами розробки механізму трансформації заощаджень населення в інвестиційний процес через фондовий ринок представлені на рисунку.

Інформація про рух грошових потоків інвестиційної діяльності відіграє важливу роль у процесі розробки механізму трансформації заощаджень населення. Аналіз ефективності інвестиційних грошових потоків на фондовому ринку не може здійснюватися без інформаційного забезпечення планування обсягів та напрямів витрачання, а також джерел формування інвестиційних грошових потоків.

Етапи розробки механізму трансформації заощаджень населення в інвестиційний процес через фондовий ринок *

* Складено автором

Процеси прийняття інвестиційного рішення є тісно взаємопов'язаними із процесами формування та обробки інформації, оскільки якість прийнятих рішень значною мірою залежить від повноти, оперативності, достовірності, точності і своєчасності вихідної інформації. Інформація про рух заощаджень населення має формуватися безперервно.

Інформація про інвестиційні грошові потоки, що надходить ззовні, оцінюється учасниками ринку в результаті чого формується інвестиційна політика та приймається відповідне рішення стосовно побудови ефективного механізму трансформації заощаджень населення через фондовий ринок. Інформаційне забезпечення трансформації заощаджень населення визначає обґрунтованість та об'єктивність результатів управління ними.

На нашу думку, розробка ефективного механізму, що стосується заощаджень населення, залежить від повноти та якості інформації про їх стан та рух.

Окрім того, інформації про можливості трансформації заощаджень населення в інвестиційну діяльність через фондовий ринок ніколи не буває достатньо, оскільки вона починає свій рух з фіксації стану заощаджень населення у минулому і поточному періодах, а сам механізм трансформації заощаджень орієнтується на майбутнє. Одним із основних завдань організації механізму перетворення заощаджень населення в інвестиційну сферу є трансформація інформації бухгалтерського обліку в інформаційну базу, яка б задовольняла всі рівні і напрями аналізу грошових потоків та забезпечувала можливості для його контролю, вчасного регулювання та якісного планування.

Висновки

Отже, незважаючи на незначний досвід залучення заощаджень населення до економіки України за часи незалежності, необхідність у використанні такого фінансового інструменту підтверджується позитивним досвідом багатьох країн світу з різними типами економіки та рівнем економічного розвитку. Тому зважаючи на зазначене доцільно розробити ефективний механізм трансформації заощаджень населення в інвестиційний процес через фондовий ринок.

Запровадження зазначеного механізму, на наш погляд, дозволить надати населенню новий надійний об'єкт інвестицій, держава одержить надійного кредитора, а бюджет та відповідна галузь економіки – довгі фінансові ресурси. При цьому, на нашу думку, єдиною гарантією ефективного інвестування отриманих ресурсів може бути виключно цільовий характер використання коштів та самоокупність фінансованого проекту. Тому перед початком залучення фінансових ресурсів обов'язково має бути розроблений і публічно представлений Кабінетом Міністрів України проект цільового використання залучених таким чином ресурсів для конкретного інноваційно-інвестиційного проекту чи певної програми економічного розвитку.

Фінансування інвестицій в реальний сектор через канали ринку цінних паперів і залучення на ці цілі неспекулятивних вітчизняних і іноземних капіталів повинно стати найважливішим джерелом нового етапу промислового підйому. Замість ринку з величезною перевагою державних цінних паперів повинен з'явитися фондовий ринок економічного зростання. Подолання антиінвестиційного синдрому, характерного для взаємин потенційних інвесторів і виробничої сфери, передусім залежить від розвитку законодавчої бази фінансового ринку і формування на цій основі ефективних інвестиційних інститутів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Монетарний огляд Національного банку України за 2007р. – К.: НБУ, 2008. – 3 с.
2. Бесєдін, С. І. Історія розвитку біржового механізму фінансового ринку України [Електронний ресурс] / С. І. Бесєдін. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/Portal/natural/vkhnu/Ekon/851/09beifru.pdf>
3. «Концепція функціонування та розвитку фондового ринку України» від 22.09.95 р.
4. Закон України «Про цінні папери і фондову біржу» від 18.06.91р. – 3 с.
5. Денисенко М.П. Організаційно – економічний механізм інвестування/ Науково – дослідний економічний інститут Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції; ВАТ «Хімнафтомашпроект». – К.: «Науковий світ», 2001. – 414 с.
6. Панчишин С., Савлук М. Доходи і заощадження в перехідній економіці України. // <http://www.franko.lviv.ua>.

Надійшла 08.06.2010